

COUSSEMAKER, Edmond (eigenlijk Karel E.H.) de (Belle 19 april 1805 – Rijsel 10 januari 1876). Volgde de humaniora in Belle en Dowaaï (Douai). Daarna studeerde De Coussemaker rechten in Parijs (1825-1830), waar hij ook een muzikale opleiding kreeg. Hij was achtereenvolgens vrederechter in Belle en in Sint-Winoksbergen (Bergues), rechter bij de rechtbank van eerste aanleg in Hazebroek, rechter bij de burgerlijke rechtbank in Duinkerke en in Rijsel, conseiller général van het kanton Broekburg (Bourbourg) van 1849 af tot aan zijn dood.

Op vele terreinen was De Coussemaker in het Frans-Vlaanderen van de 19de eeuw een man van uitzonderlijke betekenis. Zijn hele leven was hij zeer bedrijvig als organisator, musicus, musicoloog, historicus, filoloog en folklorist. Bij ons is hij vooral bekend om zijn prachtige verzameling oude volksliederen *Chants populaires des Flamands de France*. Ook op archeologisch en historisch gebied was hij een onvermoeibaar werker. Hij was lid en voorzitter (1861) van de Société des Sciences, de l'Agriculture et des Arts te Rijsel, alsook van de Commission historique du Nord (voorzitter sinds 1863). Onder zijn leiding kwam de *Statistique archéologique du département du Nord* tot stand. De Coussemaker leefde in een tijd dat men in Frans-Vlaanderen in de huiselijke kring en met het gewone volk Nederlands sprak, maar het Frans als cultuurtaal beschouwde en gebruikte. Hij was medestichter van het **Comité flamand de France**. Tot driemaal toe schreef hij voor het Comité over de Vlaamse dialecten in Noord-Frankrijk en bovendien gaf hij een *Bibliographie des flamands de France* uit.

Gedurende 23 jaar nam hij het voorzitterschap van het Comité waar (1853-1876). In die functie was hij niet in de eerste plaats een strijdersfiguur, maar iemand die zijn grote invloed gebruikte om te pleiten voor het behoud en de studie van de Vlaamse cul-

tuur. Door zijn relaties met vooraanstaande Vlamingen, Nederlanders en Duitsers had hij een helder inzicht verkregen in de eenheid en de verscheidenheid van de Nederlandse taal en onderging hij ook de invloed van de Europese, romantische cultuurwereld van zijn tijd.

WERKEN: Artikelen in *Annales du Comité flamand de France*; *Bulletin du Comité flamand de France*; – *Histoire de l'harmonie au moyen-âge*, 1852; – *Troubles religieux dans la Flandre Maritime (1560-1570)*, 1856.

LITERATUUR: *Livre du Centenaire du Comité flamand de France*, 1954; – J. Robijns, 'Oude musici in Frans-Vlaanderen', in *West-Vlaanderen*, nr. 4 (juli 1955), p. 176-178; – J. van der Winckel, 'Het geestelijk volkslied in Frans-Vlaanderen', in *Notre Flandre*, jg. 5, nr. 4 (1957), p. 7-8; – B. van Duyne, 'Het Volk van de Westhoek en het lied', in *Notre Flandre*, jg. 5, nr. 4 (1957), p. 9-10; – R. Debevere, 'Coussemaker, Edmond de', in *NWB*, IV, 1970; – M. Nuytens, 'Uit de vroegste geschiedenis van het Comité flamand de France, 1853-1876', in *De Franse Nederlanden*, jg. 10 (1985), p. 85-126; – A. Lowyck, in *Jaarboek Zannekin* (1988), p. 59-60.

ILLUSTRATIE(S), zie: Frans-Vlaanderen.

LUC VERBEKE*